

інноваційних стратегій розвитку. Підвищення рівня кіберзахисту промислових систем потребує впровадження сучасних технологій захисту інформації, розвитку національної системи кібербезпеки, удосконалення правового регулювання та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел:

1. Отрода С. С., Петренко К. В. Індустрія 4.0 та її вплив на конкурентоспроможність української промисловості. Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність. XXI (XXXIII) Міжнародна науково-практична конференція: збірник наукових праць. Секція 3. Національні інноваційні системи та індустрія-4.0: проблеми формування та ефективності. 2025. С. 70-72.
2. Самойленко, Ю. О., Смітюх Я. В., Мариненко О. В. Кібербезпека промислових систем управління на основі комутованого доступу. Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті: матеріали 88 Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів. Київ: НУХТ, 2022. Ч. 2. С. 276.
3. Резнікова Н. В., Вовк В. А., Птащенко Л. В. Формування міжнародної конкурентоспроможності ІТ-сектору: стратегічні чинники та кіберризики. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. No 1 (15). С. 439-449.

Рязанова М. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У сучасних умовах розвитку економіки підприємства функціонують у складному та динамічному зовнішньому середовищі, яке характеризується високим рівнем невизначеності. Економічні кризи, глобалізаційні процеси, технологічні зміни, посилення конкуренції та нестабільність фінансових ринків суттєво впливають на діяльність підприємств. У таких умовах питання управління ризиками набуває особливої актуальності, оскільки саме ефективне управління ризиками дозволяє підприємствам адаптуватися до змін та забезпечувати стабільність своєї діяльності.

Ризик у підприємницькій діяльності можна визначити як імовірність виникнення подій, що можуть негативно вплинути на результати діяльності підприємства. В умовах нестабільного зовнішнього середовища рівень ризику

значно зростає, оскільки підприємства змушені працювати в умовах постійних змін економічної ситуації, коливання попиту та пропозиції, змін у законодавстві та інших факторів. На думку науковців, ризик є невід'ємною складовою господарської діяльності та потребує системного підходу до його управління [1].

Зовнішнє середовище підприємства включає сукупність факторів, що прямо або опосередковано впливають на його діяльність. До таких факторів належать економічні, політичні, соціальні та технологічні умови розвитку суспільства. Особливу роль відіграють економічні фактори, серед яких можна виділити рівень інфляції, коливання валютних курсів, зміну податкової політики та загальний стан економіки. Усі ці чинники можуть створювати додаткові ризики для підприємств та впливати на їхню фінансову стабільність [2].

Управління ризиками передбачає комплекс заходів, спрямованих на виявлення, оцінку та мінімізацію можливих загроз для діяльності підприємства. Першим етапом цього процесу є ідентифікація ризиків, тобто визначення факторів, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства. Після цього здійснюється оцінка ризиків, що дозволяє визначити ймовірність їх виникнення та можливі наслідки. На основі отриманих результатів розробляються заходи щодо зниження або уникнення ризиків. Причини виникнення ризиків можуть бути різними. Наприклад, вплив урядових рішень щодо квотування експортних та імпорتنих операцій, зриви поставок сировини і матеріалів, проблеми з відсутністю працівників необхідної кваліфікації. Наявність ризику залежить від рівнів збитку і втрат часу, матеріалів, виробничих ресурсів. Втрати можуть бути випадковими, наприклад від стихійних лих, від браку в роботі, від несвоєчасної поставки комплектуючих виробів. Можуть виникати випадки втрат з причин неякісного виконання своїх функцій управлінськими працівниками. Ці втрати можуть вимірюватись різними показниками технічного і економічного характеру як у відносному так і в абсолютному вираженні. В літературних джерелах можна знайти багато різних класифікацій ризиків по різним напрямкам спостережень. Система управління ризиками передбачає запровадження та результативне існування механізму ризик-менеджменту в поточну діяльність підприємства з цілями передбачення загроз і використанням фінансових та операційних інструментів впливу на проблеми.

Одним із важливих напрямів управління ризиками є стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства. Для цього використовуються різні аналітичні методи, зокрема PEST-аналіз, який дозволяє оцінити вплив політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів. Такий підхід допомагає підприємствам краще розуміти тенденції розвитку ринку та своєчасно реагувати на можливі загрози.

Крім того, важливим інструментом управління ризиками є диверсифікація діяльності підприємства. Розширення асортименту продукції, вихід на нові ринки або використання альтернативних джерел ресурсів дозволяють зменшити залежність підприємства від окремих факторів зовнішнього середовища. Це сприяє підвищенню стійкості підприємства до економічних коливань та зменшенню можливих втрат. Ще одним ефективним способом зниження ризиків є використання фінансових інструментів, таких як страхування, резервування коштів або укладання довгострокових контрактів з партнерами. Такі заходи дозволяють підприємствам частково компенсувати можливі втрати та підвищити стабільність своєї діяльності [3].

У сучасних умовах важливу роль відіграє також використання інформаційних технологій у процесі управління ризиками. Системи аналізу даних, фінансового планування та прогнозування дозволяють більш точно оцінювати можливі ризики та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Завдяки використанню цифрових технологій підприємства можуть оперативно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та підвищувати ефективність своєї діяльності. Таким чином, управління ризиками в умовах нестабільності зовнішнього середовища є важливою складовою ефективного функціонування підприємств. Своєчасне виявлення ризиків, їх аналіз та застосування відповідних методів мінімізації дозволяють підприємствам зменшити негативний вплив зовнішніх факторів та забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Верченко П. І. Управління економічними ризиками. Навчальний посібник, Київ: КНЕУ, 2015, 432 с.
2. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент підприємства. Київ: Центр навчальної літератури, 2019, 519 с.
3. Школьник І. О. Фінансовий аналіз підприємства. Суми: Університетська книга, 2018. 421 с.